

سەردەمی بارۆك (۱۶۰۰ تا ۱۷۲۰)

یۆهان یاکۆب کریستوفیل "گرمینلزهاوزن" (Hans Jakob Christoffel)

نوووسەری ئالمانی سالی ۱۶۲۱ لە شاری گیلن هاوزن "Gelnhäusen" لە دایک بوو و سالی ۱۶۷۶ ی زایینی لە رینشن "Renchen" لە نزیک شاری ئۆفنبورگ "Offenburg" کۆچی دوایی کردوو. یۆهان (هانس) یاکۆب کریستوفیل بە ناوی گرمینلزهاوزن "Grimmelshausen" موە ناسراو.

گرمینلزهاوزن لە بنەمالەیهکی هەژاری ئەشرافی هاتۆتە دنیا. زۆر زوو دایک و بابی لە دەست داو و لە لای باوکە گەورەیی که کاری نانەوایی کردوو، گەورە بوو. چەند سالی بەردەوام لە قوتابخانە دەرسی لاتینی خویندوو، هەتا قەیسەرەکانی ئەو سەردەمە هێرشیان بۆ سەر شاری گیلن هاوزن هیناوه و خەلکی شارەکە بە ناچاری پەنایان بۆ قەلای هانوا "Hanau" بردوو. گرمینلزهاوزن سالی ۱۶۳۴ بۆتە هیزی سوارەنیزام و دواتریش نووسەر و سکرێتیری قەیسەر. سالیکی دوای شەری سی سالی 20 واتە سالی ۱۶۴۸ لەگەڵ کچیک بە ناوی کاترین زەماوندی کردو و ۱۰ مەندالی لێی بوو. دەگوتری که لەو سەردەمەدا لە ئایینی دایک و بابی واتە ئایینی پرۆتێستان دەستی هەلگرتوو و چۆتە سەر ئایینی کاتۆلیک. لەو ناوچەیدا پێشتر مودییری دارایی بوو و لە سالی ۱۶۶۷ بەولاوه لە شاری رینشن وەك دادوەر خۆی بە کاری ئابووری خەلکییەوه خەریک کردوو. تا ئە سەردەمە هیچ ناسەرێکی لە کاری نووسەری لێ نەبینراو.

شاعیری سەردەمی بارۆك²¹، یۆهان یاکۆب کریستوفیل "گرمینلزهاوزن" لە رۆمانە تەوساوییەکانیدا کەم و کورتیی ناو کۆمەلگای سەردەمی خۆی وینا کردوو. کارە ئەدەبییەکانی بەهۆی لێکۆلینەوی ورد لەسەر کۆمەلگا، وینایەکی زیندوو دەرئۆتینی، بە تاییبەت لەسەر چەشنی

20 . شەری سی سالی، شەری و لاتانی نوروپاییە لەگەڵ یەکتەر لە نیوان ۱۶۱۸ تا ۱۶۴۸ ی زایینی.

21 بارۆك سەردەمی کاتی میژووی هونەرێه که لە نێتالیباوه دەستیپێکردوو و هەموو نوروپای گرتۆتەوه (سەدەمی شازدە تا هەژدەمی زایینی).

ژيانی له شەری سی سألە (۱۶۱۸ تا ۱۶۴۸) دا. بەهۆی چەندین شێوه ئەزمون لەسەر بنەمای راستەقینەیی ژیان، له کارەکانیدا شێوازێکی هۆمانیستی خوێندوو.

له پەنا رۆمانی رووداوه ساکارەکان "Abentheurliche Simplicissimus" که سالی ۱۶۶۸ له چاپ دراوه، گریمیلز هاوژن بەهۆی چەند کتیبی تر که له سالی ۱۶۷۰ بەداوه نووسیونی، ناوی دەر کردوو.

رۆمانی رووداوه ساکارەکان سالی ۱۶۶۹ له ۵۸۷ لاپەرەدا له چاپ دراوه. سەرەتای رۆمانەکه به چارەنوسی خۆی وەك گەنجیکی دە سألە له سەردەمی شەری سی سألە و به رووداویکی ناخۆش له ناو مەزراکەیان دەست پێدەکا. ئەو رادەکاتە ناو لێرەوار و لەوئێ گەگەل کەسیک ناسیاوی پەیدا دەکات که به شێوهی ئایینی مەسیحی گەورە دەکا و دواتریش روون دەچیتە ناو هیزی قەیسەرییەوه و لەوئێ دۆستیکی باش به ناوی سیمپلیسیۆس "Simplicius" دەدۆزیتەوه. سیمپلیسیۆس وەك سەرباز و تاجر سەفەر دەکاتە پارێس، وین، مەسکەو، هەروەها تا کورە و ژاپۆنیش دەروا. لەوێشەوه دەچێ بۆ کۆنستانتینۆپل (قوستەنتەنییە یان ئەستەموولی ئیستا) و لەوئێ وەك کۆیلە کاری لێ دەکێشن. دواتریش له ولاتی رۆمەوه دەگەڕیتەوه بۆ لێرەوارەکهی، جا لەوی دەست دەکا به گێرانەوهی رووداوەکانی ژیان خۆی.

کتیبەکه که به شێوازی چەشنە رۆمانیکی ئیسپانیایی نووسراوه، له چەندین بەش پیکهاتوو که هەرکام له بەشەکان به پێرستیك دەست پێ دەکەن.

دریژە هی هەیه ...